

Fr. R. Krenzeldi nim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

14. aastakäik.

Üksik number 10 kop.

Meie Mats

Tellimise hind kättesaamisega aastas 4 r. 50 l.,
6 kuu eest 2 r. 30 l., 3 kuu eest 1 r. 20 l. Toime-
tusest ise ära viies: aastas 3 r. 50 l., 6 kuu eest
1 r. 80 l., 3 kuu eest 90 l. Ilmub iga laupäeval.

Toimetus ja talitus:

Tallinnas, Harju ja Riiikli nultsa nurgal nr. 46/15,
"Leaduse" raamatulaupluses.

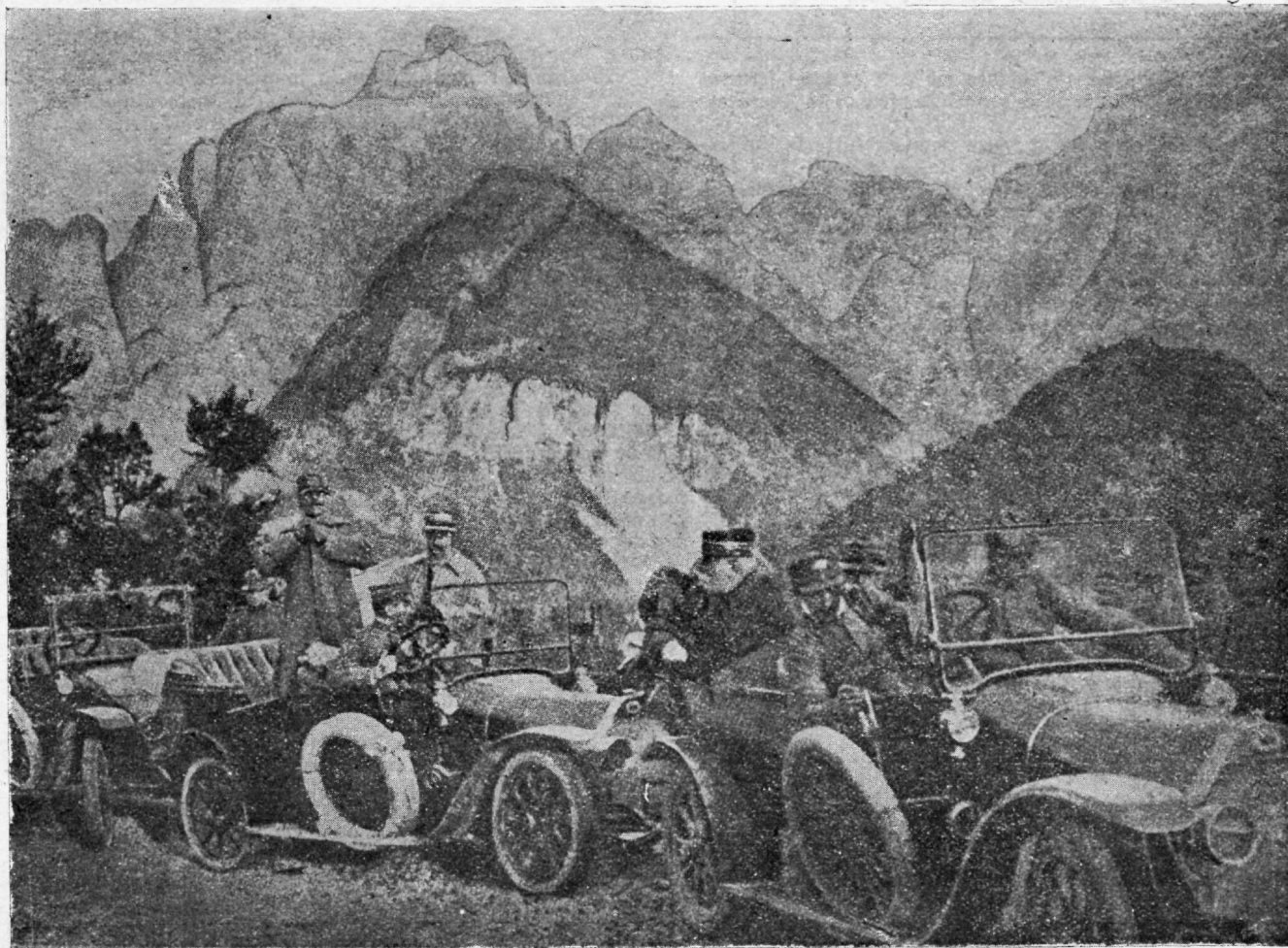
Adress Wene keeles liht- kui ta raba kirjadele: r. Ревель.
Журналъ „Мейе Матсъ“.

Tarvitamata jäänud lähemad käsitirjad hävitatakse ära, kui tagasi saatmiseks märkisi juurde lisatud ei ole. Kirjatõbedel peab
saatja täielikult aadress ja nimi peal olema. Aadressi muutmise eest 10 kop. ja wana aadressi number üles anda.

Nr. 60.

Laupäeval, 10. (23.) oktoobril 1915.

Nr. 60.

Prantsuse wägede ülemjuht generalissimus Joffre (Shofr) ja Italia kuningas Italia wäerinnal.

1. Jaan Kaar. 2. Kustas Meister. 3. D. Piit.
Kõik Petrogradi kubermangust, tegewas sõjaväes.

Surm.

Ishehi kirjaniku Machar'i jutt.

Ühel päeval seisis ajalehtedes märkus, et keegi seitsmekümne aastane raud enese üles pöönud, sest et ta — surma kartnud.

Ma istusin oma sõbraga me wanas tuttawas kohwimajas — hallide seinte ja nõgise laega toas — kus igapäew ühed ja needjamad näod olid näha. Wastuolewa ainsa juures istusid ikka kolm auwäärt kaubakohtunikku ja lugesid waitolles ajalehte, teise laua juures olid paar juuti näha, kes igapäew „domino“ mängisid, siis tulid kahe wirga malemängija istekohad, nurgas nähti kahte endist suurtükiväe ohwiseri, paar õpetajat käis igapäew siin, et ruttu kõik lehed läbi waadata; meil oli ka oma kaardimängijate seltskond, kes mängu juures tülili sattus, sest tuba aga istusid mõned isikud, kellest keegi ei teadnud, mis nad olid ja millest elasid — ühe sõnaga: me kohwimajas olid oma igapäewased külalised, kes ikka ja alati teatud kohtadel istusid, ikka ühte ja sedasama jooki joid ja ikka ühel ja seljal ajal kohwimajast lahkusid. Wõõrad olid wäga haruldased, ja tuli korra keegi, siis waadeldi teda igast küljest kõige terawamalt.

Sellel päeval istus keegi tundmata isik me laua ääres, ta oli tugew mees, suure pea ja kollaka näojumega, kuna paar kurba, helesinist filma wälja ilma waatafid; ta kandis lühikest juukseid, kuna kulmud nina peal olid kokku kaswanud; pruun ilus habe hakkas halliks minema, särki krae oli kortsunud ja määrdinud, nagu ei oleks ta seda õõsel mitte ära wõtnud; ja ta ta kuub oli kortsus ja wäikeid sulgi täis. Üleüldse tundus ta inimesena, kes õhtul hilja joobnult koju tuleb ja — ilma et ritteid seljast wõtaks — woodi heidab.

Ta ees seisis poolik kohwiklaas ja selle kõrwal pildileht, kuid wõõras ei olnud neid wist puutunudki, sest nad olid samas korras, nagu neid tellner harilikult tõi.

Kui meie tulime, põmises ta midagi arusaamatut wastufels me terwituse peale, kuna ta meile otja ei waadanduki; ta filmad piilusid wahetpidamata kohwimaja teise nurga, kuna ta käed põlwedel asusid ja ta teha laua kohal lamas.

Teised wõõrad olid teda wist küllalt silmitsenud, sest nad ajasid nagu harilikult juttu, lugesid wõi tegid midagi muud; wahest harwa peatas mõni eksw pilt me laua kohal.

Mu sõber ja ma wõtsime uuemad lehed kässe, kuid waatafime äkki — nagu komando peale — ühetisele otja: meie olime lehes ühel ajal isefaralise enesetapmise teate leidnud.

„Smelit,“ algas sõber, kes igast asjast filosoferida armastas, „kui rumal. Inimene, kes hana äärel seisab, poob enese üles — sest et ta surma kardab! Wõiks naerda, kui juhtumine mitte kurb ei oleks!“

„Oleks kurb, kui asi mitte naeruwäärt ei oleks,“ wastasin pilkawalt, sest arwasin, et sõber sellepärast nii walitud sõnadega räägib, et wõõrale meeldida.

„Sm,“ rääkis mu sõber edasi, ilma et mu märkust tähelegi oleks pannud, „see wanake oli embkumb, kas loll wõi peast nõder — surmahirnu pärast üles puual!“

Ma märkasin, et wõõras end liigutas. Hallid, tuhmid filmad peatasid me peal, ta näis kuulawat.

„Miks rumal,“ wastasin ma, „wõi koguni peast nõder? Me teame ka soldatitest, et mõned ennaft enne lahingut maha lafeward, sest et waenlase kuulide ees hirnu tunneward. Ehk mõtle selle mehe peale, kes nägja suri, et end mitte ära mürgitada lasta. Kas see siis tõeste nõdrameelsuse tundemärk on? On küll hirm, kuid hirm teatud surma-wiisi ees, mis inimest sunnib teistte surema.“

Sõber ei olnud weelgi rahul. „Süwa, hirm,“ lausus ta, „kuid ja pead ometi tunnistama, et sarnase isiku meeled ometigi korras ei ole.“

„Miks mitte? Mõttele ainult selle peale, mis õhkonnas sarnane isik liigub, mõttele nende ettekujutuste peale, mis tal on. Muudugi on weel mitmesugused teised põhjusel olemas...“

„Kuid wanamees oli ometigi loll,“ lifas mu sõber juure, „sarnane asi ei tule targale inimesele mõttessegi.“

Wõõras oli pealt kuulunud ja nihutas tooli lähemale. „Wabandage, mu herrad,“ ütles ta ühetoonilisel, käbisewal häälel, „mind huwitab teie jutuwaine. Wõiks ma te jutust ofa wõtta?“

„Palun wäga,“ wastasin ma, „kuid ma arwan, et me jutt lõpul on, sest, nagu ma oma sõpra tunnen, oli see wist ta wiimane sõna. Kuid teie soowil räägime edasi.“

Ta nihutas pead. Ta istus weel samuti nagu kirjeldatud, kuna ta suur pea kord mu poole, kord mu sõbra poole oli pööratud. Selle juures jutustas ta ühetoonilisel, nii et teda tahtmata wana matematika kooliõpetajaga wõrdlesin, kes mind giimnastiumis oli õpetanud.

„Surm, mu herrad, mis on dieli surm? Jumalaga-jätmine selle andega, mis me eluts nimetame. Surm on ainult läwe, üle mille me astume, kui me lahkume ilmast, kus me nii ja nii kaua olemes elanud, kus seda ja teist tegime, kus me kõige tundfime ja teadfime, siis astume üle läwe sinna, millest meile kõik meie õpetajad ja mõtteteadlased mitte kõige wähematki ei pajata. Mis on teinepool seda läwe? Mis juhtub peale surma?“... Wõõras peatas filmapilgu, nagu ootaks ta wastust. „Niisid wõtte aga elul! Elu on igale inimesele midagi waewa sarnast, kuid midagi nii armast, et ta teda ainult harwa enesest heidab. Ja kui inimesel ilmas enam midagi ei ole, mis ta wõiks teha, midagi, mille sisse ta usuks, ja midagi, mille üle ta rõõmu tunneks, siiski tundub talle samm üle läwe hirmsana ja õudfana. See on midagi „horror vacui“ sarnast. Kõige hirmsam pilt elus on surma pilt.“ (Wõõras waitis jällegi). „Ja niisid, mu herrad, arwan ma, et tänane wanake kangelane oli. Waa, te imestate? ... Seda ma lootfin. Kuid mul on tõendused. Lehes aga seisab sõna „hirm“. Hirm surma eest. Te arwamine oli ennist kaunis õige, mu herrad,“ ta waatas minu poole, „hirm teatud surmawiisi eest. Wanake tundis tundmata surmawiisi eest hirmu. Nii nagu kangelane mõrksukat kardab. Tal on hirm tundmata surmawiista eest. Sellepärast walis ta teise wiisi. Ta lutsus surma kahewõitlusele. Ta hüüdis teda ja waatas talle julgelt filma. Ta heitis enesest oma eluwaewa, sest ta kartis, et tundmata surm selle ometigi wõtab. Ta jättis elu jumalaga, sest ta arwas, et elu temaga jumalaga jätab. Sarnane nähtus kordub ka armastajate juures, mu herrad. Ta jätab armuuse maha, sest ta kardab, et armukene tema maha jätab. . . Niisid saate ehk aru, et inimene peab kan-

gelane olema, kui ta sellega tahab walmis saada. Te wastate wahest, et wanale sugugi ei filosofeerinud, tal ei olnud otsufewõimet ega mingit arusaamist oma teost, kuid ometi oli ta tegu wägitöö. . . ."

Wõõras waitis, ta meie ei lausunud sõnagi. Minus täiskas nii mõnigi kahtluseläbe, kuid ma ei tahtnud wastu rääkida.

Ma waatastin ruumis ümber. Mõni wõõras oli ära läinud, kuna jälle uued nende asemel istusid. Nagu wahid, kes teatud tunniaegul wahelduwad.

"Weel midagi tuleb arwesse wõtta, mu herrad", algas wõõras uueste, "on keegi teist surmale filma waadanud?"

Me raputasime pead.

"No jah, te olete noored, olete weel wähe näinud ja wähe läbielanud. Elu on teile siamaani muidugi kena ja lahle, ja te ei igatse surma järele. Olete noored, no jah. . ." Ta õhtas. "Tean, et te kõigest wäest surmale wastu hakaksite. See on teie juures üsna loomulik. Kuid huwitaw on, kui inimene, kes surma tahab minna, siiski surmale wastu hakkab, kui see teisel wiisil lähineb. Olen kindlas arwamises, et wanale tingimata oleks appi hüüdnud, kui ta minut enne surma wette oleks kullunud. Te usute ehk, et see oletus mu endisele arwamisele wastu läib. Enesetapmine on teatud wägitöö. Mii tahab ta surra, nii tahab ta elust lahutada, kuid mitte mingil tingimisel teiste. Wanale oleks appi hüüdnud — teda oleks wälja tõmmatud, ta oleks oma riideid kuuwatanud, et ennaft siis üles puua. See on loomulik. . ."

"Täna õhjel mu, mu herrad, waatastin surmale filma", lühas ta tafa juure.

Me waatastame talle uudishimmuliselt, poolkõltswalt otja. Ta hääle kõla ja ta kurwad filmad äratasid meis oswõtmist.

"No jah," lausus ta, "ma nägin surma, tondilikkur surma. Ja ometegi olen inimene, kellel elu midagi enam ei tähenda, kellele elu niisama palju wäärt on, nagu katkine kuub, mille ma kõige suurema hea meelega sõnnituhuniku otja heidaksin".

Maeratastin weidi selle wõrdluse juures.

"Sõnnituhuniku otja, mu herrad", ütles wõõras weel kord. "Ma olen selleni jõudnud, millega mitmed kirjanikud oma romaane lõpetawad, nimelt, ei ole mul enam midagi, mis mulle kalliks oleks. Ma olen sarnase eluromani kangelane, ja tänane õõ on üks huwitawamatest petatõkkidest".

Ta waitis. Mul tundus, nagu tahaks tema uudishimu kõige kõrgemale tipule ajada, et me siis edasijutustamist paluksime. Ja ma tegin seda.

Wõõras tõstis omad käed üles ja pani nad mu ette lauale; sealjuures waatas ta meile imeliselt otja. Mu üle wõttis kahjatsufetunne wõimust, mis ma igakord tunnen, kui wõõraid haawu wõi purustatud tehaosast näen. Rondiste sõrmede otjad olid ülespaistetatud ja tumesinisid, nahk oli mõnes kohas katki, sinine weri oli küünite alla kogunud. Wõõras näitas neid igalt poolt, siis pani ta nad jälle rahulikult põwedele. Me hirm ja uudishimu suurenes filmanähtawalt. Ta waatas meile terawalt otja ja algas.

"Mis ma enne olin, on täieste ükskõik. Praegusel ajal olen saatuse imelikul juhtumisel jahuwesti kaubareisija. Ma ostan üks üles. Eila õhtul jõudsin ma ühte küllasse — umbes 4 penikoormat siit. Otsisin õõkorterit. Wäsinult ja nälgaselt jõudsin kõrtsi. Külla on nii wäike, et ühest kõrtsist küll on. Sõõgi juures wäljawalikut ei olnud. Ma sõin natuke, jõin õlut peale ja küsisin õõkorterit. Peremees waatas mulle imestades otja ja ütles, et sarnast asja weel keegi temalt nõudnud ei ole ja, et ta seda sugugi ei wõi täita. Tal oli üleüldse üks tuba: kõrtsis magas ta oma abikaasaga, kuna kõrwaltoas ta tütreid ja ta poeg õõ möõda saatfid. Seisuford oli täbar. Ümber külla oli suur mets, lähema asunduseni oli wähemalt mitu wersta, õõ oli käes ja ma wäsinud kui koer.

Peremees waatas mulle kahjatsedes otja ja luges mulle pitas üksikõnes kõik talunimed ette. Kuid kõigi peale oli ainult üks lõpuriim: "Seal ole wõimalik".

Lõpuks tuli talle keegi talupoeg teises küllaotjas meele, kelle juures ma wõimalikul korral wõiksin õõmaja leida. Ta lutsus poisi sinna ja käskis mulle teed juhutada.

1. Arnold Rosenstrauch, 2. Aleksander Kruusmann. 3. Ernst Bachmann. 4. Karl Anijärw.

Kõik Rakwere kreisist, tegewas sõjawäes.

Õnn seisis just metsa serwal, ja oli juba pime, kui sinna jõudsite. Üks aken oli hoolikalt walge linaga kinni kaetud, läbi mille kumardawa naisterahwa kuju paistus. Astusime õue, ja pois lippas peremehe juure.

Peremees tuli, ma palusin õõmaja. Jälle asjata. Tal oli üks tuba, kuid ühes lamasa ta naine; ämmaemand ja ema olid juba seal. Teises aga magas ta ise lastega.

Olin meeleheitmises. Küsisin, kas ta mulle mitte mõnda heinaküüni ei teaks juhutada, pööningut ehk ükskõik mis ruumikest.

Kuuris! Jah, see lähets korda. Seal on isegi woodi ja woodiriided.

Hüwä. Ma lasin enese sinna talutada. Teel aga ütles ta mulle, et tal ju üks õõmajaline on. Keegi wilets mehike — haige jalaga; umbes nädala eest olla teda toer hammustanud. Ta lamada pörandal maas, kuid ei segawat mind sugugi. Peremees süüitas küünla põlema, ja me astusime sisse. Wastik küll lehk tungis meile wastu. Ma waatastin ümber. Ühe seinä ääres seisis kõige puuriit, teisel pool aga woodi. Päätis seisis fuur, poolawatud warakirst. Ühes nurgas oli kartulihunik, teised asjad asusid teistes kohtades. Woodi kohal oli wäike aken, mille läbi kuutera wõisin silmitseda, mis parajaste üle metsa tõusis. Ma otsisin oma feltklist. Ta lamasa puuriida kõrwal. Parema jalga oli kõweraks kistud. Ta suitsetas, puhus wahetpidamata suitsu wälja, waatas mulle otja, kuid ei lausunud sõnagi.

Peremees läks ära, ma wõiksin saapad jalast ja heitsin woodisse. Mu patid olid kõrtsis.

Ma ei wõinud magada, ehk ma küll wäsinud ja roidunud olin. Kuu paistis ja walgustas terwet tuba. Kümme ehk weel enamgi — toera haukusid külas, nende haugatused kostsid õudselst läbi puie tüwede. Männad ragisesid, iga tunni järele kostis õõwahi wile. Wahetewahel kuuldus perenaise nutt, siis wanemate naisterahwaste rahustused. Mu seltsiline jäi warsti magama, kuid wahetewahel õhtas ta; walutas ta jalga, wõi waewasid teda rasked unenõõd?

Oli kesköõ aegu, kui magama jäin. See magamine oli küll wäga pooluinaku sarnane, kus küll keha puhkab, aga mitte waim. Ma tean, et mul kõige imelisemad mõtted olid. Mõtlesin kõõga, mis surm parem oleks, kas wette minna, wõi ennaft maha lasta. Siis arwasin, et olen juba furnud. Mind taheti maha matta, ja ma sain aru: mind pandi puu-

1. Wasflewski. 2. Maltutis, muusikant. 3. Zimmermann. 4. Schwedkow. 5. Põõm. 6. Bachmann, mängis enne sõda „Estonias“. 7. Habermann. 8. Promm. 9. Taaling. 10. Shohher. Kõik Tallinnast. Ühesõdetud 50 sammu laskekaawist eemal.

färki, ja ma kuulsin, kuidas nad kaant kinni kruwifid ja tundsin laudade külmuft, ja ometigi ei tulnud mulle mõttesegi neile märku anda, et weel elan. Arwafin ainult: „Waata — ja oled furnud, ja nüüd algab elu pärast surma.“ — Ertude wigad, mu herrad, olin wäga wäfinud!

Kui kaua see nõnda tuuris, ei tea ma mitte. Äkki kuulsin hirmuft kargatuft ja ärkan uiles. Kuur on täieste walgustatud, feft kuu paistab fife. Jälle kargatus Ma waatan finna ja . . . weri tardub foontes

Mu feltfiline feifis püüft puuriida juures. Silmad kiirgasid, poolawatud huultelt langesid wahuküübed karkise kuue rinnaefifele. Üle huulte tungifid ägamifed. Rondistes kates hoidis ta fuurt puuhalgu, mida ta aegajalt hammustas. Siis paistas ta selle põrandale ja tõmbas puuriidast uue fätte.

Wälgukiirelt tarkafid minus mõtted: Haige jalg koer hammustanud mees on hull ukfeni ei jõua on hilja kirft awatud warakirft!

Kargan woobift Hull waatab ümber heidab halu minu poole ma kargan kirftu tõmban kaaned kinni ja hoian meeltheites riftpuudeft kinni.

Kirftu peale langewad hoobid see kõlas kõwana kuulen rasket hingamift, ägamift, ja mõirgamift hammaste kirin mõniford lööb ta peaaegu wastu kirftu fiis kuulen, kuidas ta kirftu hammustab ja jälle hüpe jällegi kallalekippumine, ja weel tugewamad hoobid tal on puuhalg käes ootan iga filmapilt, et kaaned järele annawad.

Kuuri ukfe ees kuuldumad hääled kunagi ei ole mul inimese hää! nii armas olnud, kui sellel minutil Appi ootan hull mürab ja lööb weel ikka

„Wentslitshka, mu laps,“ hüüab ja hädaldab keegi wana naisterahwas, „Kriitufe pärast, ära mine!“

„Aga tema lööb ta furnuks,“ wastab peremehe ehmatanud hää!.

„Jeefus! Maria!“ hüüab wana naisterahwas. „Ta on hulluks läinud Koer on hammustanud“

„Jfa! Jfa!“ nutawad lapsed.

Hull kifendab ja lõugab.

Jällegi uus hää! Toaft, kus naine lamas, kõlas wäikse lapsutefe nutt.

„Wentsel,“ hulub wana naine, „kuula, kuis fu laps nutab, mõtle laste, oma naise, ifeneife peale!“

„Jfa, ifa!“ hüüawad lapsed jällegi

Ma tundsin, kuidas weri mu sõrmeotfadesft wälja tungis. Sõrmed kipitafid, mu küüned olid tammepuuseft tunginud. Selle juures tundsin, nagu ei olekfti need mu sõrmed, waid terafesõrmed.

Lõõgid wakatafid wäljas oli kõik wainne, nad jätsid mu saatufe hooleks. Silmapilgu pärast kuulsin jällegi puuhalgufi üle peale langewat jahin haige ronnis puuriida otfa

Nüüd alles tundus wastikut lehta, mis kirftus walitfes — kõik haifes koirohu ja koide järele. Hirmus ärewus nõrgestas mu ertufi ja rõõwis minult meelemärfufe. Ma tundsin minestufi lähenevat, kuid mõtlefin fiiski selle peale, et waja on uft hoida! wirwendafid punased ringid Tundus, nagu poeks pimedus pähe ikka tihedam, tumedam kaotafin meelemõiftufe

Kifa ja hääled tõiwad meelemärfufe tagafi. Oli walge. Peremees kiitis mu pääsemife eeft Jumalat.

Mu feltfiline lamas furnult puuriidal. Ta leha oli kõwer ja kõgaras, nagu jeda ka kõige parem sfirkufetola ei oska järele teha. Silmad olid awaustest wäljas ja werifed, fuunurkades oli waht, ja sõrmed olid end reitesse furunud.

Padjad wedefesid põrandal laiali, ülepea oli kõik kuuris kark, puru-häwitatud. . . .

Waadake, mu herrad, nii waatafin ma furnale filma,“ lõpetas wõõras. „Nagu ju enne ütlesin, ei pea ma eluft fuurt lugu, kuid ometigi wõitlefin meeleheiftliffelt, feft furn lähines teifel wiifil.“

Ta waitis. Siis hüüdis ta kellneri, maksis ja läks. Ta lahtus meist kiitma kumardufega, mis meid imestama pani, feft niifugufe lahle jutuaJamife järele oli see üfna eba-harilik.

„Sm,“ algas mu sõber, „kus on loogiline wahelord tema endife ja praegufe jutu wahel? Ta tundub inimesena, kel ikka ja alati jutt käepärast on, milles nemad efimeft ofa

Madeira saare pealinn Funchal.

etendawad; seda juttu jutustawad nad igal parajal juhtumisel. Olen arwamisel, ta oleks sellest jutustanud, kui me ta Tseilonist wõi, Jumal teab, millest oleksime rääkinud."

"Kaubareisija ja uhte enesetapja," hüüdsin mina ja lisasin tülki aja pärast juure: "Kuid käd olid hirmsad."

Kahe päewa pärast istusime jällegi kohwimajas.

Oli kurb, elutu õhtupoolik, taewas seifid tumedad, ras-
ked pilwed, wastu alent langesid wihmapiijad. Wahtisin
atnast wälja, kuna mu sõber lehte luges. Altki hüüdis ta:
"Waata, see on huwitaw!" ja näitas mulle uhte
sõnumit.

Ma loen:

"Tundmata enesetapja.

Täna hommikul leiti linnapargis tundmata isiku surnu-
teha. Bahema kulmu kohal oli tal kuulhaaw, püstol
maas ta kõrwal. Rööwmõrtsukatööga ei wõi tegemist olla.
Surnu taskus ei leitud midagi, nii et nimi ja elutufe sala-
dusüks jääb. Surnu on suur tugew mees, kahwatu, pal-
jatsaetud näoga, juuks lühike ja hallikas. Riided uued
ja tumesinisefed. Kes suruust midagi lähemat. . ."

"Harilik enesetapmine," wastasin ma, "mis on siin
huwitawat?"

"Kas sa siis aru ei saa," wastas mu sõber tuliselt,
"mõtke wõõra peale, kellega me üleila koos olime."

"Sa näed igalpool saladuslisi asju," wastasin ma,
"siin seisab ometi: "juur tugew mees," ja me wõõras oli
wäike."

"Ta istus aga longus, me ei näinud sugugi, kui suur
ta wõis olla."

"Sa tahad jälle mõnda õudset juttu walmis saada —
a la Poe; siin seisab aga: kahwatu näoga."

"Ta oli kollane, seft hirmus õõ oli tal selja taga. Siin
seisab "paljatsaetud näoga." Ta ostis enesele uued riided
ja käis habemeajaja juures, et leegi teda ära ei tunnets;
mõtke ainult ta loomu peale, surnu passib temaga hästi
kõlku."

Mu sõber mõtles veel igasuguseid wõimalusi wälja,
millest ma aga midagi ei taha lausuda. On igasuguseid
inimesi ilmas, wõib olla, et ta see oli, wõib olla, ta mitte.

—u—

Pulma laupäewal.

A. Frimen.

"Tere hommikust, Dit!" ütles Dshon Paapl, kulanud
nahhkkotti oma jalgade ette maha pannes ja rinnuli Dig-
soni aia peale lastes.

"Tere, Dshon!" wastas see, peenarde kaewamises wahet
pidades ja lahkest oma sõbra otsa waadates.

"Aiawili on sul tänawu hästi õnnestanud," näitas ta
peaga Diti peenarde poole, "minul aga said jällegi tubliste
külmaast näpistada. Ülepea ei tule mul aiawiljast tänawu
suurt midagi, wee peal hoiawad ainult weel meflafed,
muidu oleks päris räbal. Meflastest loodan ma tänawu
suurt kajugi saada: ühelgi aastal pole mul puud nii mett
täis olnud kui tänawu."

"Räägitakse, et meflast ainult sellel kasulik on pidada,
kes seda asja tunneb. Ka palju tüli on nendega, eks ju?"

"Ei ole midagi iseäralist tüli, kuid palju oleneb inime-
sest enesest ära, Dit. Uht armastawad meflafed ja sigiwad
tema käre all hästi, aga teisel — mingi hinna eest. Mind,
näituseks, armastawad nad ja ma wõin nendega teha mis
tahan. Kui mett wõtta wõi waja on pereft lahutada — ei
puutu nad mind. Meljateist aasta jookkul ei ole mind kor-
dagi meflane nõelanud. Aga katsugu mõni wõõras nende
ligi minna, mäletab mitu aastat!"

"Noh, aga kas homme meile pulma tuleb?" küfis Dit.
"No, miks mitte. Hull lugu, kui mina oma armsa
ristitiire pulma ei peaks tulema."

"Sinu pulmakink röömustas teda nii wäga. No jah,
sealt ta ise tulebki."

Peenarde wahelt, teed mööda lähines neile noor õit-
sew neiu.

"Tere ristiisa!" hüüdis ta röömsalt, oma rooja põske
suudlemiseks pakkudes. "Suur tänu sulle kingi eest: Alf ja
mina oleme sellest waimustuses. See oli nii armas sinu
poolt!"

Peet tähendama, et Dshon Paapl kohaliku kinnitusefelfi
agendiks oli ja tema kohus kinnitusemaksude fissendõudmises
ümbruskonnast seifis. Ta sai wõrdlemisi hea palga ja peale
selle weel teatud protsendid fissendõutud maksudeft.

"Noh, kas olete otsufele jõudnud, kuhu pulmारेषु teete?" küsis ta.

"Jah, meie sõidame Buloni," vastas Meesi teatud uhkusega.

"Alfred on õnnelaps, et omale seda lubada võib," ütles Paapl, "mina omal ajal sõitsin oma teisepoolega kirkust otse koju, ei mujale kusjale."

"See oleks ju hirmus igaw!" hüüdis Meesi, "meie Alfiga ei lepiks sellega ilmaski. Sumal tänatud, Alfredil on nii palju warandust, et võib oma naist hellitada!"

"Ta on ülepea õnnelaps," ütles Paapl oma ristitütre ilust rõõmu tundes. "Ta teeb sinust päris proua, Meesi. Ara unusta siis tema uhkete sugulaste keskel oma waeseid sugulasi."

"Olen ma siis niisugune, ristitiis?" ajas Meesi mõlad mossa.

"Muidugi ei ole, ma teen ainult nalja," rahustas teda Dshon. "Noh, aga mul on aeg minna. Täna veel pill tee ees."

Ta tõstis oma nahkpauna maast illesse.

"Sa jääd koju tulemisega wist üsna hiljaks?" küsis Dit, kes labida uueste kätte oli wõtnud.

"Jah, nii pea küll ei jõua. Aga mis ja sellest küsib?"

"Sellegipärast, et ma sinu ajemel pimedas Kassineeme aasast läbi ei läheks, seda kitsast teerada, kus nii palju pöörsaid. Alles hiljuti rõõwiti seal jälle lihunik paljaks, kes maal loomi üles ostmas käis. Raha wõeti ära ja rõõwel kadus pimedusesse. Ja, pea meeles, see on juba wiies kord tänawu. Viitaks jagedaste juba, eks ju?"

"Mind paneb ainult see imestama, kudas noor ja tugew lihunik enese nii hõlplaste paljaks rõõwida laskis. Mina juba naljalt alla ei annaks, hakkatsin wastu."

"Tal polnud selleks mahtigi. Pöörsaste tagant tungiti äkki kallale, ja enne kui ta märkama hakkas, oli rõõwel rahahotiga juba oma teed läinud. Hea oleks, kui politseil õnneks läheks teda kinni püüda. Kuid see lursus on selleks liiga osaw — kaob, ilma et jälgegi järele jätafs."

"Jah, ja töötab ükfinda ja nii ettewaatlisult, et pole enne sühufest kuuldagi olnud. Muidugi ei saa meie politsei niisugust poisit kätte, pole mõeldagi. Noh, ma pean minema. Jällegemiseni, Dit! Head päewa, ristitütar!"

"Jällegemiseni, Dshon, kui hiljaks jääd, ära tule Kassineeme teerada laudu."

"Mina teda ei karda," naeratas Paapl, "ma ostan enese eest juba seista, kui waja."

"Ara unusta, et sa enam endine — noor tugew mees ei ole," ütles Dit, sõbra juba küüru wajunud kogu arwustawa pilguga silmitsedes.

"Tühja kah, las' ta tulla," ütles Dshon kindla häälega, "küll ma tal juba rahahimu igaweste ära ajan, ausõnal" ja ristitütre poole pead nohutades, sammus Paapl wilistades edasi.

"Waenete," ütles Dit, "arwab, et niisuguse osawa teerõõwliga hakkama saabi!"

Meesi ei wastanud midagi, waewalt et ta seda tähenduslikult kuuliski: tema teraw kõrw kuulis lähinewa peigmehe sammud ära, ja, minut hiljem, oli ta juba tema kaenlas.

* * *

Alfred Blingston oli suure kaswuga, ilus noormees, moodjas sinises ülikonnas. Tema kõnewiis ja ülesastumine tunnistasid kui mitte päris isandat, siis igal juhtumisel ometi inimest, kes teatud mõõdul haritud, mille peale Meesi piirita uhke oli. Alfredit armastama oli ta kohe hakanud, kui esimest korda teda nägi, nelja kuu eest; ka Alfredile meeldis ta korrapealt, ja asi edenes kiireste. Kolm nädalat hiljem olid nad kihlatud ja homse peale olid pulmad määratud.

Ainult üks pilwike oli nende õnne selgel taewal. Alfred nõudis, et abieluse astumine tema perekonna eest eiofsa jaladusesse jääks. Puhtajüdamlikult ütles ta Meesile, et wanemad temale teist, rikkamat ja kohasemat pruuti soowitawat ja, poja omawoliliselt tegu kuuldes, ta warandusest lahti ütelda wõiwad. Waja oli ainult mõni kuu oodata,

ftis saab ta asjad nii kaugele, et wanemate poolt enam midagi karta ei ole.

Isa ja ristitiisa tahtsid ka pulmi selle ajani edasi lükata, kuid pruut ei tahtnud sellest kuuldagi. Ülepea ei olnud peigmees Paapli meele järele: tahtlaseft waatas ta selle poolisanda peale, kes külla aedniku tiktart tuli kofima. Runa tal aga wõimalust polnud pulmi takistada, andis ta kannatlikult järele.

Sel wiimasel päewal enne pulmi korraldasid peigmees ja pruut kõik ettewalmistused eelseiswa suure sündmuse jaoks walmis. Wõlemad olid lõpmata õnnelikud ja lahtufid alles hilja õhtul.

"Head õõd, mu armsam!" ütles Meesi, peigmeest suudeldes. "Waata, et sa mind homme kirikus oodata ei lasel!"

"Ennem tulen ma juba pooltundi waremalt!"

* * *

Nüüd pöörame Dshon Paapli juurde tagasi. Kauaseft tee õnnast wärsnult pööras wana finnituse selisti agent alles wastu õhtut tagasi. Kassineeme teerada kaudu, millest Dit kõnelenud, oli tee paari wersta wõrd lühem, ja Diti hoiatuseft ja pimeduseft hoolimata, läänas Dshon, nagu harilikult, selle teeraja peale.

Jalgtee lookles läbi suure aasa, mis siin ja seal tihedate pöörsastega kaetud. Päewa ajal oli see wäga maalilik koht, kuid õõfel tundus õõsfena. Siin wõis julgeste inimese kallale tungida ja isegi maha lükata, ilma et karta oleks olnud, et kesti karjumist kuuleks. Kuid Dshon ei olnud sugugi arg mees ja oli seda teed juba sadandeid kordasi läinud. Ta sammus päris rahulikult, pahemas käes oma nahkpauna kandes, paremas — jäme tammekapp.

Poole tee peal tuli pöörsastega täis kaswanud orust läbi minna.

Paapl sammus kartmata, oma armsamat wiisi wilistades, kui äkki üle tee tõmmatud nõõri komistas ja õfeti maha kukkus. Pöörsaste tagant kargas must kogu wälja, tõmbas kalli nahkpauna Dshoni käest ära ja kadus pimedusesse. Kõik see oli paari filmapilgu töö.

Kukkumiseft uimane Dshon ajas enese pikkamisi jälle jalule.

"Noh, waatame," ütles ta lõõfaste naeratades, mis praegu alles rõõwitud inimese kohta igatahes weider oli.

Poole tunni pärast oli Dshon juba kodus ja sõi õhtust, temaga juhtunud õõnetufe üle mitte sugugi ärritatud õõles.

Peale õhtuõõki, kell kümne paiku, läks ta oma sõbra Diti poole. Meesi oli juba oma kambrisse läinud; Dit istus ükfinda toas ahju ääres, piipu suitsetades.

"Noh, mis parm sind nüüd hammustanud on," küfifis Dit imestades, "et õõfel weel meile tuleb?"

"Tahtsin midagi sulle jutustada, sõber!" seletas Paapl.

"Näed sa, kui ma Kassineemest läbi tulim..."

"Tungiti sinn kallale?" hüüdis Dit elawalt wahjele.

"Ei, piütiti mind paela, kui õõgemini ütelda," naeratas Dshon, "ja kuni ma maas lamasin, kargas see kelm, kes nõõri üle tee tõmmanud, pöörsaste tagant wälja ja kiskus teisel filmapilgul nahkpauna mu käest ära."

"Näed jal Eks ma ütelnud?"

"Muidugi, oleksin pidanud sinu nõu kuulma," tahtis Dshon alandlikult algada, kuid ei pidanud wälja, ja puhkes naerma.

"Mis? Su meel on nähtawaste üsna heagi weel?" küfifis aednik imestades. "Minu arwates ei maksaks selle üle sugugi rõõmustada, et nüüd rahast ilma oled ja tänada weel wõid, et terwe nahaga pääsesid."

"Raha mul paunas ei olnud, Dit, waat', mis hea on. Ma toppisin nad igaks juhtumiseks taskutesse ja on nad kõik mul alles."

"Tähendab, rõõwel sai kõige oma waewa peale ainult tühja pauna?"

"Ei, mitte tühja, sõber! Paun oli tubliste täis, ainult mitte raha," naeratas Paapl, kelmikalt filma pilgutades.

"Mis ja mind narritad, wanamees!" hüüdis Dit karkistult. "Mis lugu see siis on? Seleta wõtem!"

"Noh, heakene küll! Tead sa, ma arwan, et meil pulmi homme ei ole ühti," seletas Paapl ilka niifama saladulikul ja mõistamisi.

"Kuule! Olen ma sul õige narrida wõi?"

"Ma ei narri ju sugugi, waid räägin üsna tõsiselt. Mul on kahtlus — wõib olla, et see ka ülekohtune on, pead ma ju anda ei wõi, — et Meesi peigmees see rõõwel oligi."

"Seda ei wõi olla!" hüüdis aednik.

"Eks me näe. Tuleb ta homme laulatusele, siis tean ma, et mul õigus ei olnud. Kuid iseenesest olen ma kindel, et ma walejälgedel ei olnud. Sa tead, et ma ilmasi seda noortmeest ei usaldanud."

"Ja kui tema ka see oligi, kes sinu nahtpauna üle lõi, millega takistaksid iftagi tema ilmunist? Tõendusid sul ju ei ole!"

"See on tõsi, Dik: oli liiga pime, nii et nägu sugugi ei näinud. Kuid kui see tema oli, siis jäiwad ta külge tundemärgid, mis teda wälja annawad. See oligi minu nõu."

"Sinu nõu? Sa siis ootaksid, tähendab, kallaletungimist?"

"Nii jah. Ma ütlesin iseenesele: see neetud rõõwel, — olgu ta niilib Meesi peigmees wõi keegi teine, — peab ennast tabamataks, sest et osawalt ära puttata ja oma jälgi kaotada osab. Katsume teda kawaluslega üle lüüa. Wiib ta minu pauna ära, siis wiib ta sellega ühtlasi ka tunnistused oma wastu — tahes eht tahtmata. Nii ma siis ka tegin, nagu näed."

"Milles siis see asi dieti seisab? Seleta ometi wiimaks!" päris Dik üsna kärtsitult juba.

"Mäletad, ma ütlesin sulle, et paun täis oli, ainult mitte raha? Kas ütlen sulle, mis seal sees oli, Dik?"

"Noh? Mis siis?"

"Mefilased."

"Mefilased?" kordas Dik arusaamatuses.

"No jah, peaaegu terve puu täis mefilasi," seletas Paapl rahulikult. "Misjugas meeelolus need mefilased olid, päewa läbi kiffas, pimedas paunas kinni istudes, wõid juba enesele ette kujutada! Pealegi kus ma neid teel tubliste raputasin! Tead sa, ei soowiks mina selle asemel olla, kes selle koti lahti teeb. See on lõik, sõber," lõpetas Paapl, kelmikalt muigades.

* * *

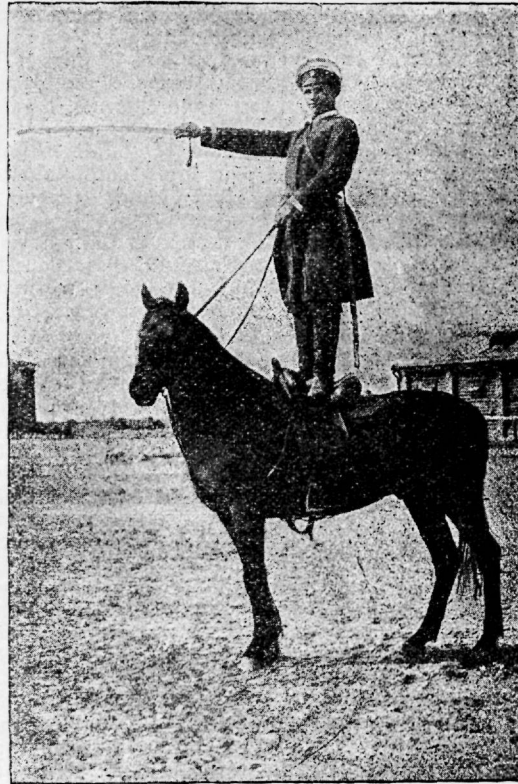
Jääb juurde lisada, et Dshon Paapli kahtlused tõeks läksid. Alfred Blingston ei ilmunud järgmisel päewal ise-oma pulma. Keski pole ilmasi teda enam seal maakonnas näinud.

Mõnda Serbia rahwa elust.

Serblased, keda nüüd Belgia rahwa saatuse ähwardab, on Slaawi sugu rahwas ja Greeka-katoliitu usku. Wälimise poolest on see ilus rahwas. Serblane on kõrge kaswuga ja laiade õladega; juuksed — walfjatest kuni mustadeni — on meeserahwastel liihiljeks lõigatud, naisterahwastel aga — pitad, paksud patfid. Sabet serblased ei tanna, wurrud aga lajewad allapoole rippuvad kaswada.

Iseloomu poolest on serblane heasüdamlik, otjekohene ja kannatlik. Ta armastab feltimehi wõdruksada ja nendega "winditada", kuigi muidu suur wiinasõber ei ole ja raiat (ploomidest aetud wiina) üsna mõddutalt joob. Wõdruksade wastuwõtmise — see on üks serblaste tähtsamatest omadustest, ja kes sagedaste wõdraid wastu jõuab wõtta, see peab ennast õnnelikuks. Serblane on wäga wiifakas, kuid ühtlasi ka uhke, ja harwa wõib Serbias teenijat wõi sulast leida, kes serblane oleks. Teenijateks on enamaste Austraast sisse rändanud inimesed.

Serbias mõisnikka ei ole, ei ole ka muid kõrgemaid rahwatalassid ja läbitaimine kõigi jeltskonna kihide wahel on kõige lihtsam.

Rajakas.

Selle peale waatamata, et Serbia kliima wäga pehme ja terwislik on, kannatab rahwas wäga palju mitmesuguste haiguste all, isäranis maal külades. Palawikus on teatud aastaaegadel peaaegu kõik serblased, ja mitmed nahaahaigused on sedawõrd serblaste seas laiali lagunenud, et paljud nende haigustega sünniwad ja surewad; tüfikus ja kõhutõbi murrab neid huljana. Kõdigi nende haiguste põhjused sejawad selles, et rahwas waene ja harimata on. Toit on wähe toitev, wilets ja puudulik, peaaesjalikult: hapupiim, kapsad ja muu aiawili, leib ja haruldrabel — sealihä. Niifama ei wasta ka elumajad terwisshoiu nduetele tudagi. Serblaste lasterikas perekond magab üksteise kõrwal mullapõranda peal, kaenlatäis heinu wõi õlgi pea all. Üksainuke juur waiwatab kõiki, seegi on tolmü täis ja ei tuulutata teda ilmasi. Õht niisuguses elumajas on kohutaw, raske ja lämmataw. Haiged küsiwad ainult külalarkade käest nõu, ja need ajawad oma lausumiste ja postimistega haiguse sagedaste weel hullemaks. Kuid mitte ainult harimatus ei sunni serblasi oma haigusi koduste abindudega arstima, waid teifels põhjufeks on ka täielik arstide puudus. Arstisi leidub ainult linnades, ja ka seal üks 12.000 inimese peale. Ja, lõpuks, on serlased türlkastelt fatalismuse omale külge harjutanud, s. o. usu saatuse sisse. Nad usuwad, et igaihe surm juba sündides saatuse poolt ette määratud on, ja surm enne ei tule, kui see aeg käes on. Sellepärast peawad nad ka üleliigjeks ja ifegi hädaohtlikuks jeda wõi teift ette wõtta, mis nende "saatus" wõiks teifeks pöwrata.

Ei wõi ütelda, et serblased rõdumus rahwas oleks: juurem osa rahwalauludest, mis nad ühhekelega kandli (gusli) saatel laulawad, on kurwad, leidub siiski ka sõjatalid. Nooremad armastawad õhtuti külätanawasse tantsuma ja ringmängusi mängima koguda. Muusikamehiks on siis harilikult mõni mustlane oma wiuliga. Wiulimängu saadawad ahhetunniks gusli helid ja laulmine.

Rahwakoolide arv on Serbias siiski viimase ajal kaswama hakanud ja haridus ühes sellega rohkem laiali lagunenud, kuid ta praegu on veel küllades 80 inimest saja seas kirjastamatad. Rahwahariduse asjus ei ole Serbia mitte ainult Vääne-Euroopa riikidest taha jäänud, waid ta oma naabritest, Bulgariast ja Rumeniast. Opetus algkoolides on küll maksuta ja sunduslik, kuid talupojad katjuwad altkäe maksude ja pettuse teel oma lapsi koolist koju jätta, sest nende arwates wõdrutab kool ainult lapsed kodusest tööst ära.

Serbia ülikool Belgradis ei andnud tõsist haridust, selle kooli lõpetajatest sai ainult riigiametnikkusi, ja noored mehed, kes tõsise hariduse järele püüdsid, rändasid wäljamaale — Wenemaa, Austria ja Sakjamaa ülikoolidesse.

Serbia rahwa ülespidajateks on peaaegjalikult põllutöö ja karjataswatus. Suurepäralised karjamaad, hästi sigitaw maa — kõik hõlbustab niikasti ühe kui teise edenemist, mõlemaid wõiks täiuse tipuni wiia ja rahwas õnnelikult elada, kuid lugu on siiski hoopis teisiti. Põllutöö ja karjataswatus on hoopis wiletsal järjel, peaaegjalikult sellepärast, et serblased seni itka veel Moa-aegseid põllutöö riistu tarwitawad; harwa leidub taluperet, kus jõulalt elatatakse ja maksud bigel ajal ära makstakse. Suurmaa omanikuga ei ole olemas, ja wäikema pidajatel, keda ülekõige 38 tuhat perekonda, pole isegi hargnast põllutöö jaoks, nii et jagedaste naisterahwad endid saha ette peawad raskendamaks. Ma maad on wähem, kõige ühes hehtar (wähem kui desjatin) pere peale, kõigeparemal wiljaaastal annab see parajaste nii palju, et maksud jääb ära makstud, elu ülespidamiseks peawad aga kõik täiskaswanud perekonna liikmed mõnda teist tööd waatama.

Kõige rohkem kaswatatakse Serbias maissi; maissijahust tehakse leiba, kooki ja pudru, ning see on talupoegade peatoituduseks. Peale selle küllwatatakse veel rukist, nisu, kaeru, odre ja läätsja. Wiljapuuaiad annawad rohkeste õunu, abrikoside, pirnide, kuid kõige rohkem ploome, wiimaseid weetakse ka wäljamaale. Wäendlwatut on wiinapuud istandused; kuid wiina teha serblased ei oska.

Kuna nad ka karjapidamises oskamatad on, karja harilikult kaunaks mäe-karjamaadele jätawad, talwel aga loomad maja ääres lahtise taewa all peatwad, neid talwel pealegi ainult kütawade maissi õlgedega sõõbetakse, siis on jarwloomade tõug kiduramaks jäämas. Sellepärast näeb ka kewabel Serbia toredatel, mahlaste rohulaskwuga karjamaadel ainult wiletsaid karjaloomi, kes waewalt jalgadel seisawad ja alles wästa sügisel tojuda jõuawad. Minute ast, mis maal süsetulekut annab, on — sead, kes mingisugust rariitsemist ega kulust ei nõua, sest nende peatoituduseks on tammehõrrud, ja neid leiawad nad määratutes tammelaantes rohkem kui küll.

Serbia on erakorraliselt rikas metsade poolest ja puud metsades on jälle omatorda ilusad, tugewad; kuid korraldamata raiumine on nii kaugele wiinud, et Serbial, kellel omal ajal kõige toredamad metsad Europas olid, nüüd pooltki enam juba pole.

Ja mida kõik ei kaswata Serbia õnnistatud maa! Kui kaswab seal näituseks suurepäraliselt siidiusi puu, ja sinna oletas wõinud suured siidwabritud ehitada; kuid selleks puudurad Serbias niikasti kapitali kui ka ostamine asjast kinni wõtta.

Ja ülepea on Serbias wabrikuid kõigest mõnikümmeid, paarituhanda tödlistega.

Selle eest kannawad Serbia naisterahwad terwet kudemijetööstust oma õladel. Serbia naisterahwas kujub kõik, mis meeste- kui naisterahwaste riideteks tarwis on. Kodu tehtud telgede peal kujub ta jämedat riidet peenetest lõubidist, puuwilla riidet, kalewit, waipasi. Serbia waiwad on tugewad, kenad wärwide tolluldla ja „kirja“ poolest ning neid weetakse ka juurel hulgal wälja. Wajitlus wõiks juba tööstust ja wäljavedu toetada, kuid ta ei arwa seda tähelpanemise wääriliseks. Pealegi on teed wõimatu wiletas seisukorras.

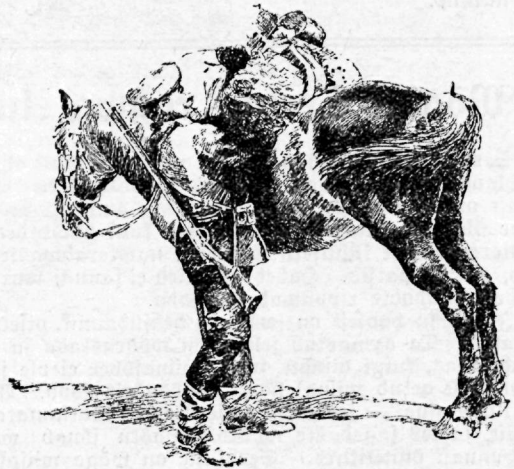
Waja oletas hull raha kulutada, et Serbiast läbiwõlawat juurt Morawa jõge laewasõidule tõlukitaks teha ja

ta teigi teesi korraldada, mis riiki elu juurde tootks, kuid Serbia endiste kuningate pöörase majapidamise tagajärjel ei ole walitjusele ilmasi raha, kuigi rahwas maksumõrmas all ägab. Seesama rahapuudus takistab ka rikkalikke sdelademeid, mis mägede põhjas warjul, päerawalgele toomast. Omal ajal on Serbia Prantsuse ja Austria kapitalistidelt jebawõrd rohkeste raha laenanud, et ainult paljude protsentide maksimine viimase ajal riigil juba ülejõdu harkas täima ja riik sealkõrwal ühtelugu waeisemaks jäi. Muudugi tühjenasid ka ametnikud tubliste riigikasjat ja ütswaha oli seal kroonuraha raistamine juba päris hirmus.

Ja mis kõik ei ole Serbia rahwas juba läbi kannatanud! XIV aastajaja lõpul tungisid türklased Serbia, selle omal ajal nii wägema ja õnneliku riigi kallale. Serblased wõitlesid sädilt kui lõwoid, kuid kuulsas ja hirmsas Kosowow lahingus said nad 1389. aastal türklasteest lõõbud, sest et nende wäepealik Brankowitsch, Türgi kullast meelitust, nad ära andis. Nüüd algas Serbia orjastamine, mis kuni XIX aastajani wältas. Terwed aastajanded läbi pidid serblased köitfugu omawoli ja wägimalla all kannatama. Türklased riisusid ja põletasid nende külasid, wedasid nende naisi ja tütreid oma haremitesse. Kõige suuremat kurja tegid neile jandtharid. See oli — Türgi sõjawägi, mis koos seisis endistest kristlastest, keda türklased noortena wanematelt ära ristunud, Muhamedi usku ristunud ja kristlaste wihtamises üles kaswatanud. Jandtharidel oli palju eesõidugi, nad wõisid karistamata köitfugu ületohtu teha, tuhandeid kuritegusi. Keegi kaebtust nende peale wästa ei wõtunud. Aga ka oma teise naabri, Austria, poolt said serblased palju kurja kannatada, kui Serbia 1718—1738. a. ajutiselt wiimase külge liidetud oli, siis aga jälle tagasi Türgi alla jattus. Jandtharide rõhumine tekitas wiimaks 1804. a. serblaste ülekõlbijele mässu. Kuid see tõrd ei astunud türklased jandtharidele abits, sest et wiimased isegi juba Türgi walitjusele kardetawaks olid jaanud. Serblased tundsid endal küllalt jõudu wästkõlakamiseks olewat ja hakkasid oma nõudmisi awalitult Türgi walitjusele ette panema.

Kui Wenemaa 1806. a. Türgiga sõda algas, langesid serblased omalt poolt Karageorgijewitschi juhatusel all türklaste kallale ja wõitid Belgradi ära; 1809. aastal oli peaaegu terve riik türklastest puhastatud, kuid täielikult isejaisemaks jäi Serbia alles 1878. aastal.

—gis.

Edasitellimise juures palume wana adressi nammri üles anda.

Meie Mats.

Anton Randelin,
Türitl.
Austrias sõjaväeks.

Anton Rittas,
ratsaväeline.
Sõjaväeksjal.

Jaan Brats,
Tallinnaft.
Tegewas sõjaväeks.

Heinrich Redlig,
Wigalaft. Sanitarina
Sõjaväeksjal.

Johannes Boh,
alamobiv. Tallinnaft.
Saawat. Lueste sõjaväeksjal.

Julius Pihl,
Wõrumaalt.
Wabatähtlikult sõjaväeksjal.

Jaan Sengbusch,
Türitl. Käest haawatud.
Kodus parandusel.

August Armolik,
Tallinnaft.
Tegewas sõjaväeks.

Arnold Fridolin,
Jäärjast.
Tegewas sõjaväeks.

Willem Aug,
Tallinnaft.
Tegewas sõjaväeks

Johann Winnal,
Ausnaft.
Sõjaväeksjal aptegis.

Jüri Seits,
Saaremaalt.
Sõjaväeksjal.

Jüri Andreson,
Tallinnaft.
Sõjaväeksjal.

A. Jakobson,
Saaremaalt.
Sõjaväeksjal.

Kirill Rajo,
Saaremaalt.
Tegewas sõjaväeks.

Juhanes Waino,
Narwaft.
Saawatud.

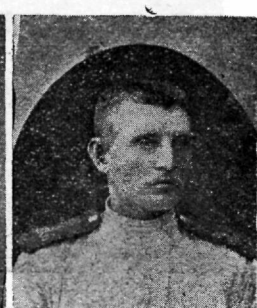
August Waino,
Narwaft.
Tegewas sõjaväeks.

Tiitu Mitri,
Narwaft. Saawatud.
Lueste sõjaväeksjal.

Abel Mitri,
Narwaft.
Sõjaväeksjal.

Aleksander Lindebaum,
Rakvere lt.
Tegewas sõjaväeks.

Jüri Zander,
Kaitwi w 5. nov. austert.
wõideldes langenud.

Johannes Zander,
Kaitwi w.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Zander,
Kaitwi w.
Edjawäljal.

Woldemar Böning,
Tallinnast.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Lanning,
Räpina w.
Tegewas sõjawäes. ?

Julius Zäsp,
Wõrumaalt. ?
Edjawäljal.

Josef Agu,
Türi wabr.
Edjawäljal.

Aleksander Eskufon,
Enge w.
Tegewas sõjawäes.

Hans Kredemann,
Türikt.
Tegewas sõjawäes.

August Tisler,
Edjawäljal.

Konstantin Pawlow,
Tallinnast.
Tegewas sõjawäes.

Martin Worbe,
Tallinnast.
Austrias sõjawangis.

Kristjan Hatmann,
Wõru kt. Motorratta
sõitjana sõjawäljal.

Mart Luttermann,
Perila w.
Tegewas sõjawäes.

Otto Erm,
Kaplaft.
Automobilisjuht.

Johannes Karjus.
Tegewas sõjawäes.
Edjawäljal oinud.

AUSTAW Lark,
Narwast. Tegewas
sõjawäes.

Aleksander Wenda,
Narwast.
Tegewas sõjawäes.

A. Turu,
tehnit. Koistwast.
Tegewas sõjawäes.

Johannes Pärn,
Jäärlast.
Tegewas sõjawäes.

Langenud soldat.

Siit kaugel, wõõral wäljal,
noor soldat lamab seal:
ta lahingus on langenud
ja surunud wälja peal.

Kuid kaugel, kus ta kodu,
seal istub waißena
ta isa, täis walu süda,
ja ohtab: „wist surunud ta!“

Seal istub ka waene ema,
kel mures murtud meel,
ja nutab, ohtab, küsib: „
„Mu, poeg, kas elad weel?“

Seal istub ka kahwatand neiu,
nii kurb ja wäfind ta:
„Ja kui ka surunud oled,
ei mulle sure ja!“

Rolm filmapaari saatwad
seal üles piisaraid,
see waese soldati päraft
ja palweid palawaid.

Ja taewas wõtab pilwel
need piisad laugele
ja kannab nad kiirel lennul
seal laugele, laugele!

Cesti sõjameeste kirjad.

17. septembril.

Täna wõits kõigile kirjutada ja ütelda, olen elus ja terve. Noh, oleme meie nende turadite eest küll ja küll lippanud, aga nüüd peawad nad, saatana jalad, meie eest putkama. Oli aeg, — mitte ammu — kus meie nagu härjaajajad, tühi püis nagu mull kaenla all, nende eest silafime, nõnda et kannad tulkasje käisid. Suurtüüdi tühitafid mitme wersta pikkuselt, nagu makaronid reas, ja kõik ilka kodu poole, sest kõigil olid kõhud tühjad ja tühja kõhuga wastu halata, oleks asjata hukatus kõigile olnud. Meie seitsime hobuseraua sarnases nõiarõngas ja kord näitas juba, et sellest wälja pääseda peaaegu wõimata on. Kõwaste üle nõdala läks ära, enne kui seft sopist wälja jõubfime. Sga päew pidafime neid teel kinni ja kõ tuletul andfime jalgadele tuld. Wa' pöiad olid nii alt ära, et tarju kas wõdi appi, aga surmahirm annab niisugust jõudu, et ära räägigi. Nüüd, tänu taewataabile, sõjajumal hoiab natuke meie poole. Meil on jälle kõite küllalt, suurtüüdi murtumwad kõõd ja päewad, püüfid raskumwad, nagu põletsilmatu kadata põesas, ning Willul-wennal pole muud, kui tee jäljed. Kats korda oleme päris tahtmise järele neid taga ajada saanud. Jätfid omad kuulimafimad ja wiskafid püüfid, et aga kergem putkata oleks. Praegu on tige kiskumine käimas, read aina kaowad. Meil on tagawara palju, kõik metsjad ja külad täis, nõnda et warsti jälle augub; täis wõib panna. Minu käsi on siamaani õnnelikult käinud, ei ole weel ükski kuul puutunud, ehk küll wahel nagu meflaste pereheitmise seas wõibin. Wist ma olen ikka päha mees.

Martin M.

Sürgi muinaslugu.

Maailma alguseft saadit polnud niisugust inimest olnud, nagu sultan Ali-Baba.

Oma inetust tundes kästis ta lohe peale trõõnile astumist paleeli kõik peeglid ära torjata, et ta oma näopegeldust ilmafti kugkil ei näeks, seft õnnetu näo nägemine äratust temas rasteid ja kurbi mõtteid.

Kord jalutas ta oma suurweefiri Dshiaffariga oma palee kõige tagumises osas, kuhu kõik moodist läinud asjad olid kokku kuhjatud.

Seal oli kõiksugu pilka, kallid waafisi, waipasi ja suured kastid kulda, hõbedat ja kalliskirwa täis.

Kõrraga tarjatas sultan. Kõige kaugemas nurkas filmas ta wana peeglit.

Arwaditmata edewuse tungil astus ta ruttu peegli ette ja hallas ennast waatlema.

Silmadest hallasid ftal piisarad weerema ja tegid ta näo weel inetumaks.

Tema kõrwal nuttis ka suurweefir, ja ei sugugi wõhem kibedalt.

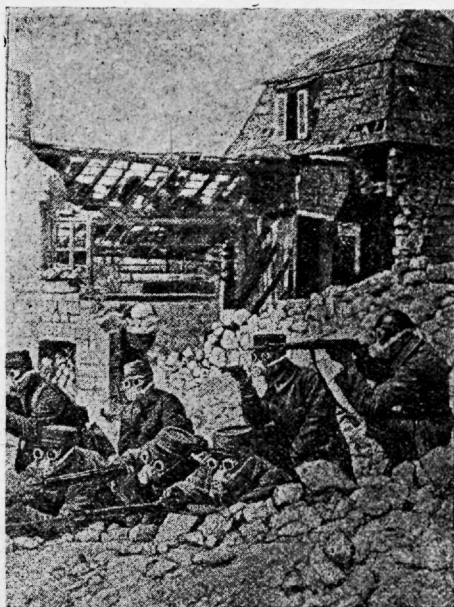
Wiimaks kuiwatas sultan omad piisarad. Ta jõudis järsku otsufele, et need häda ei paranda:

„Lähme siit minema!“ ütles ta suurweefirile.

Kuid weefir nuttis edasi, sügawalt õigades ja ääretu meecheitmisjes.

„Wannun prohweeti habeme juures!“ käratas sultan, „sinu tõnnimine on juba tüütaw, pealegi puutus asi minu nõõse, järelikult on ainult minul turwastada põhjust.“

„Sa, õigeusklikkude walgus!“ ägas suurweefir, „ja nägid ainult filmapiignts oma nagu ja puhkesid lohe nutma, kuid mina pean teba igapäew nägema, hommikust kuni õhuni!“
Ja nuttis weel meecheitlikumalt.

Meie liitlaste uued näokatted. Alumiiniumist näokatted, mille sisse tükk isääralise seguga niisutatud puuwilla pandakse, taitseks kihwtiste gaaside vastu.

Rorterit otsimas.

See oli 27. septembril 1915 hommiku kell kahetja ajal, kui majaomanik, wõi „peremees“ üüriliste teeles ja „meeles“, meie utse peale koputas.

„Tulin teatama, et tänasest päewast peale wiis rubla rohtem üüri maksta.“

„So - oh! Juba kolmas kord sõja ajal?“

„Jah, ei ole parata. Meile enestele pandakse iga päew maksusi juurde, nüüd jälle sõjapõgenejate heaks. . . Ülepea, kõik elu on kallis ja . . .“

„Ja . . . ja . . . ja mina pean siis teile selle eest wiis rubla iga kuu rohtem maksma. Teil on kaaskümmend korterit, igaühel wiis rubla juurde, see on sada rubla kuus! Ega te nii palju siis ometi sõjapõgenejate heaks ei maksa?! Tuhhat kaaskjada rubla aastas?“

„Kui teie nii palju rehkendama hakate ja maksta ei taha, siis — kolige wälja!“

Ja wirutas utse kinni. Ma kiskusin selle uueste lahti ja hüüdsin talle tagast järele: -

„Muidugi kolin — nahanülgija, niisugune! Siia ma enam ei jää! Majuurikas!“

Ma ei tea kust mina, muidu wainne inimene, selle tooruse ja julguse wõtsin temale nii häbemataid sõnu anda.

Uga mu kops oli tõeste ille maksa läinud!

Mõtlege ise: aasta jooksul oli mu korteri hind kaheksa kordseks kaswanud!

Ja ikka wiie rubla wiisi.

Esimene kord oli see just natuke aega peale sõja algust, kui wõi nael korruga 40 kop. pealt 60 kop. peale tõusis, jeda sellegi hinna eest sagedaste saada põlnud, ja majaomaniku pög — koolist wälja wifati.

Esimises kahes asjas olid üürnikud küll puhta süülad, kannatafid ifegi ju selle all. Uga majaomaniku poja koolist wäljajäetmise asjus oli neil siiski pisut süüdi, kuigi laudidel teel, nimelt, nad olid juba ette arwanud, et: ega niisugust üleannetud ja „togu“ poisit ometi kuskil koolis ei peeta!

Peremees käis paar päewa tigeada näoga ringi, kaewas hooi peale prilgitaisti tõrwa augu, tühjendas prügi

kastist sinna sisse („batšillusi“ kaswatama), mattis mullaga pealt kinni, sülitas iga kolme sammuga tagant, tõmbas müüsi nina peale, ajas kasšiti, kanu ja koeri luuawarrega taga ja — kuulutas siis korruga:

„Igaühel wiis rubla üüri kuus juurde!“

Wiis rubla korteri pealt, see on sada rubla kuus.

See troost poja wäljajäetmise eest koolist!

Ja arwate, et ta selle raha eest pojale kodukooliõpetaja wõttis?

Kui arwate, siis effite.

Sakkas juba järgmisel kuul uat „krunti“ waatama, kuhu pojale peale sõda uut maja ehitada.

Niisugustest paljutõotawatest „wõsudest“ saab ju kõige peenemad maja „peremehed“!

Teist korda oli see päewal peale seda „tähtsat“ päewa, kus majaomanikud priifimajas koos olid käinud ja „ohwri-meelselt“ ühe sajaniku oma sissetulekust sõjameeste perekondade heaks olid ohjastanud annetada.

„Meile pandi jälle uus maks juurde,“ seletas ta teisel päewal, „sellepärast makstate igaüks tulewa kuu wiis rubla rohtem üüri!“

Ja nüüd — kolmandat korda!

Kõige selle juures ei olnud minu korter mitte suuremaks läinud, waid vähemaks: „peremees“ wõttis mul teibri ära, tegi seal atna suuremaks, potsis ahju sisse ja üüris sisse rändanud tööliste kahetja rubla eest kuus wälja. Ei, enam ei kannata!

Hoowiwärwast sisse, hoowiwärwast wälja, treppidest ülesse, treppidest alla . . .

Mõnes korteris pole enbised üürilised veel wälja kolunud, ja meie ootame sagedaste kannatlikult kajas kuni nad sõõmise lõpetanud on.

Mõnes kohas tõmmatakse utse meie eest kinni, sest iga perekonnas leidub iga tunni ajal itka mõni naisterahwas, kes veel riides ei ole.

Meie peale piilutakse utse wahelt, naised pistawad pead totku ja hirmutawad.

Kuid meie oleme alandlitud, sest kiri õpetab et alandlitud, need wõidawad.

Korterit otsima läksime hommiku kell ühetja, julgelt ja rõõmsalt, umbes niisuguses meeleolus, nagu suwel linnast wälja marjuse wõi seenele mindakse. Kuid kell ühetestkümnelt, kui tuju juba piitut langema hakkas ja teha tergelt higijets oli lõõnud, hakkasime asja peale tõsiselt waatama.

„Teil on korter ära anda? Olge head näidake.“

„Ära anda on nüüd küll, aga ei tea, kas makjab teile näidatagi. Korteri on meil hea, kaaskümmend wiis rubla kuus, aga teil — palitu kulunud, ei jaksu uut palitutti osta, mis üüriline teie ka olete?“

„Kas wõib korterit näha?“

„Wõib küll, aga enamast ütlege, kas teil lappi on?“

„Mis asi see siis on?“

„Ei midagi, aga muidu ei tea ma teid korteri wõtta. Un teil lappi?“

„Ei ole. Uga see on ju häbemata!“

„Ei midagi . . . Ja ei ole ka tulemas?“

„See on juba enam kui häbemata!“

„Ei ole midagi . . . Ega teie eht Riiaast, sõjapõgeneja, ei ole?“

„Meie ei kuulunudki enam, waid pöörasime wärwast wälja.“

Kell wiie paiku, kui juba üsna wäsinud olime, leidisime wiimaks korteri, mis meile pealtnäha hästi meeldis. Minult üks asi paistis kahtlane: majas oli saun . . .

Ma ei tea, on see hea wõi halb, kui majas saun on. Kuid naine, kes alati rohtem majanduse inimene, leidis tohe selle kasuliku olewat.

„Eitets, ei ole kaugele minna, kulub vähem saapaid, ja teiseks, ei ole külmetamist karta: tuleb saunast — tohe tupp ja sooja woobisje!“

Ronisime jällegi teise korra peale.

Eestoaas võtsid meid vastu: elatanud naisterahwas, elatanud meesterahwas ja elatanud gümnasist.

Naisterahwas, nähtavaste perenaine ja ema, hakkab meid kohe hoiatama.

"Urge seda korterit võtke!" ütles ta, tumedalt meie otsa vaadates. "Sauna üks lähed küll teiest kohast, aga inimesed ei tea, ja tulevad kõik siia. . . Dhtuti tulevad terwed salgad meeste- ja naisterahwaid ja nõuavad tunnis- sauna. . . Ja hirmus kangekaelised. . . Üks võttis hiljuti viidest lahti, seisid eestoaas päris alasti, wiht laenla all, ja karjus, mis maja võtkab: „anna leiki!“

Seni kuni naisterahwas räägib, annab meesterahwas mulle filmabega salamärki ja jostab, parajat filmapilku tarvitades, kõrva:

"Urge teda kuulake. . . Ta teeb seda peremehe kuste, kes üüri juurde soolas. . . Üknast on sauna üks nagu peo- pesa peal, ja aušona, hästi huwitaw waadata, ijeäraniš, kes tunnisjauna tulevad: mõni häbelik, ei tea, kuhu filmad panna. . ."

Peale küpjet läbikaalumist jätsime korteri saunamajas võtmata.

Näost rohelas-sinised, huuled kahwatanud, ronisime treppidest ülesse, treppidest alla, hooiwärawast sisse, hooiwärawast välja.

Kell seitse uus seisatus. Ümar korter, aknad vastu lõunat, kuni, soe, ilus sisefelak, rohuaeid akna all.

Perenaine, mõru ja mureliku näoga naisterahwas, filmitseb meid tähepanelikult ja pärib kohe:

"Kas teil poeg või tütar gümnasiumis käib?"

"Ei, meil ei olegi lapsi."

"Wäga kahju. . . Korteri on meil hea, aga teile anda ei või. Anname ainult nendele, kelle lapsed minu lastele tundijäi võtksid anda."

"Aga miks te siis sedeli välja panite?"

"Ajalehe kuulutuste peale ei taha tulla, peab karwalust tarvitama. Aga eht soovite jutatubumise masinat osta, või plüüš-mööbleid?"

See lendab meile veel tagant järele, sest meie ronime juba trepist alla.

Suu on mul tõlmu täis, jalad nõtkuavad ja wärisevad, filmad ei jeleta enam hästi. . .

Kell kahelja või üheksa — ei tea dieti — vaatame meie nagu midagi ja see nagu meeldib meile, kuid keegi nagu jostab kõrwalt salaja:

"Bidage meeles, et see peremees iga kahe kuu tagant üüri juurde kirjab ja üürilisi „kuraditeks“ sõimab. . . Pealegi on siin ööliblita, aknad just wastas. . . Päewal pole just wiga, aga dhtul peate tihedad kardinad ette panema. . ."

Ei mäleta enam, kus see oli ja kes kõneles. . . Rändajime edasi.

Kõik lähed segamine. . . Meie uitame uulitšaid mööda, ronime treppidest ülesse ja treppidest alla, hooiwärawatest sisse ja hooiwärawatest välja. . . Minu kannul kõnnib keegi, kuid kas see naine on või wõdras naisterahwas, ei tea. . . Kuskilt korterist aetakse meid välja. . . Korteri on, nähtavaste, wõdras, ja ei tea, kudas me sinna satume. . . Hoolikalt waatleme meie kuskil mingisugust keldrit, siis punktuuri. . . Ühe maja juures, millel suured wärawad kõwaste kinni, — nagu pärast selgus, linna tapamaja ees — koputan ja pöran ma ning nõuan, et wärawad lahti tehtaks ja meie korterit näidataks. . . Koputan ja kõlistan veel ämmaemandate kliiniku ukse taga. . .

Ja kus see oli — ei mäleta enam — hakkab üks wana hall herwa, niisugune hea nagu muinasloos — meiega oja- wõtkitult rääkima.

"Teie ofsite korterit. . . Ma wõin teile juhutada. . . Siinjamas naabriuulitšas on saada, alles täna pandi sedel välja. . . Vähme. . . Ma olen kindel, et teil õnne on. . ."

Ja ta juhib meid.

Meie ei näe juba enam midagi, ei kuule, ei saa aru. . .

Kuid ta juhib meid ja wiib. . .

Meie tujatame. . . Dhtelui oleks meie oma korter! . .

Kõik on ümberringi nii tuttaw. . . Isegi meie lauad, toolid, lilled akna peal. . . Nii üsna kodune. . .

U u l e t a j a n n a: „Nii siis teie ei ole nagu nõus minu kuuletusi ära trükkima?“

T o i m e t a j a: „Teate, mis ma teile nõu annan: kannatage nii kaua, kuni trükipaber odawamaks läheb.“

Meie heidame pehmetesse wooditesse ja magame õiglase und.

Alles hommitul selgub, et korteri tõeste ikka meie oma on. Isegi eila dhtuse lehe leian tuttawast kohast, ukse wahelt.

Ja sealst jeeft!

Ei taha ustuda!

Dhtelui muinasloos!

Komendandi päewakäst 27. septembrist:

„Majaomanikkudel on keelatud wälja-üürita- wate korterite eest kõrgemat üüri nõuda, kui see enne sõja algust oli. Sellest määrusest üleastu- jaid karistatakse rahaträhwiga kuni 3000 rublani.“

Traastu, peremees, nüüd ma enne sõja lõppu siit ei lahtu! Katju veel üüri juurde siputada, magus mis?!

ü ü r n i t.

Külmawereline ja nupukas noormees.

Mats oli peremehe kraamist: kartulatest, kapsastest, por- ganditest, kaalikatest, peetidest, sibulatest, tillidest, peeterkõldest ja n. e. linnaturul ruttu lahti saanud, sest kraam oli hea. Ja mispärast ei pidanudki siis ta hea olema. Ta on ju Matsi oma kaswatatud, ja ega Mats-poisš paha kraami kaswata.

Nüüd istus ta, rõõmsalt wilistades, wantris ja sõitis kodu poole tagasi, rahatott püues. See läks pakjust metsast läbi. Ükki kargas rööwel tee peale ette.

„Raha või elu!“ karjus rööwel.

„Raha wõite minult saada“, sõnas Mats, „muud kui see ei ole aga minu raha, ja minu peremees ei usu, kui mina ütlen, et mind pakjaks rööwiti. Oksite nii hea, lasel- site mu misist kuuli läbi, et ma näidata wõiksin, kudas rööwite käes kimbus olin! — Nii! Ja nüüd laske veel üks kuul kuuest läbi — Nii! . . . Ja veel üks kuul wes- tišt läbi. . .“

„Mul ei ole enam ühtegi kuuli“, mörgas rööwel, „anna nüüd raha siia!“

„Mis, ei enam ühtegi kuuli? . . . Ei mina anna ühte kopikatti!“ hüüdis Mats ja andis hobusele säru. . .

— ler.

Minister ja toimetaja.

Toimetaja tuleb oma lehe pärast ministri jutule.

„Olge head, istuge,“ ütles minister, toimetajat vastu wõttes.

„Kõrgeausus, mina. . .“

„Kalus, istuge. . .“

„Ei, tänan wäga. . . Ma istusin juba neli kuud. . .“

Tarbeainete puuduse puhul.

„Armas Berta, pane riidesse, lähme teatrisse!“
 „Wõimata, kallim! Puuder ja näowärwid on nii kalliks läinud, et ainult pühapäewiti veel wõin ilus olla.“

„Pistmifest“.

Sõja ajal pühitseb „pistmine“ wõidupidu!
 Nõnda oli.
 Nõnda saab ka olema!
 Pistetakse ilma jutumärkideta ja pistetakse jutumärkidega („ “).
 Ilma jutumärkideta pistawad wenelased lahinguwäljal sakslasi, sakslased wenelasi, prantslased ja inglased türtleasi j. n. e. ilma lõpmata — ikka püsiti otja.
 Lahinguwälja seljataga aga on „pistmine“ jutumärkidest hoos.
 „Pistetakse“ kui midagi tarwis on.
 Kõik wanemad inimesed, kes 1877—1878. a. Eürgi sõda mäletawad ja Wene-Jaapani sõja üle elasid, teawad selgeste, et sõda paljudel ainult selleks on, et „pistetud“ rahaga taskuid täita.
 Ka noorematelgi on intendantide „pistmise“ lood wiimastest sõjast hästi meeles.
 On sul midagi tarwis — „pista!“ Muudu ei saa.
 Hiljuti arutati Tallinnas põllumeeste koosolekul küsimust, miks linn wagunisi ei saa, millega tarbeaineid linna wedada.
 „Linn ei osta „pista“, meie „pistame“, meie saame,“ seletas seal üks ärimees.
 Tahad wagunit saada, „pista“ jaamailemale kolm rubla waguni pealt lühema maa eest, pikema maa eest — rublat kümme.
 Juut saab suhturt, sest et juut „pistab“, linn ei saa, sest ta ei „pista“.
 See on „pistmise“ wõidupüha!
 Ka noor kaubatarwitajate ühisus „Dma“ teinud minewa nädalal oma koosolekul otsuseks:
 „Kui tarwis on, siis — „pista!“
 Nii siis, kui midagi tahad — „pista!“
 Sellepärast, tallinnlased, pistke jalamaid kannad „Dma“ kaubatarwitajate ühisuse poole wõlluma, sest see „pista“ wagunite eest ja teie saate sel kombel ka midagi suhu pista!
 Nõnda oli.
 Nõnda jääb!

—or.

Mati „sehwti“ peal wäljas!

Rõõwel (juudile, pistoli nina all hoides): „Kaha siia, wõi...“
 Juut: „Mi, wai, küllep minu näid kimpus olep. Mis mina waipe selle wana pistoli ees pattuma — paar-kimmend kopit!“

... .. Dotjad.

Maewalt hakkab loitma ida,
 kui ju inimeste rida,
 käes plekid, kaenlas kotid,
 nagu ära nälginud rottid
 walguwad poe uste taha —
 kõigil siida käis, meel paha:
 Raha on, kõik on ka kained,
 aga otjas on kõik ained —
 siiski waja täita kõhtu,
 enne kui ju jõuab õhtu!

Sel on õli järel iha,
 sellel waja sealaha,
 ühel waja lanamuna,
 teisel waja silku, kuna
 kolmandal on puudus jahust,
 neljandal on koorewahust;
 ühel otjas puud ja futur,
 ehk küll tühi pole futur —
 nõnda igal ühel mure,
 mille kätte kas wõi jure!

Mida kaugemale päite
 jatkab oma päewakäite,
 seda pikemaks läeb ahel
 tänawal poe uste wahel,
 mille taga kaubaladu...
 Nagu mõni hüglamadu,
 Kes on lahtilastud, waba,
 liputab ta oma saba —
 lõugadega ahmitsedes,
 poest kaupa kahmitsedes...

Päew see juba jõuab lõuna...
 Mõni ootaja sõõb õuna,
 mõni manab, mõni nutab,
 mõni wistab käega, ruttab
 kodu, kus on lapsed üksi;
 mõni kergitab ju püffi,
 sest et tere läheb tühjaks:
 temagi siit koju rühjaks!
 Kuid mis waja, seda waja —
 põlegu wõi kodu maja!

Juba kätte jõuab õhtu!...
 Juba walu tekib kõhtu,
 juba pisarad on laugel —
 aga poe uts veel kaugel!
 Siidames küll on veel ootust,
 aga pole enam lootust:
 terve päew on mööda läinud,
 kaupa olid ainult n ä i n u d —
 muudkui kähku koju kõmpsi,
 Ülemiste wett veel lõmpsi!

Rodus siis veel juurde liid:
 Aga lahted linnasid —
 kas on neilgi asi mäda,
 kas ka neil on kibe häda?
 Oh, mis veel! Neil tore põlt:
 neil on puid ja neil on õli,
 neil on saia, neil on futur,
 nende kättes on ju — futur —
 sest kes on neid näinud reas
 teiste ootajate seas?!

Sinepi Siim.

Kilulinna linnawalitsuse spordikursused.

Tubli ja hoolas masinist waatab alati, kui ta masin töötab, kas masinal ka kõik kruwid ja poldid hästi kinni ja mehhanismuse liikuvad osad küllaldaselt ja ühemõõduliselt õlitatud on ning talistamata liigutised, sest kui üksainulegi kohyl logisema või kriuksuma hakkab, siis see terve masina rikkete ajab või koguni seisma paneb.

Seda sama võib ka inimese organismuse kohta ütelda. Peaaegu poolosa inimese kehast seisab lihastest koos, ja inimene, kes nad küllaldaselt liigutamata jätab, teeb oma terwisele ütle mata suurt kahju. Sest kui lihased hästi elustatud ei ole, siis ei tööta ka seedimine ja inimene ei tunne enese terve olewat.

Linnaelanikkude terwise eest hoolitsebes ja lihaste harjutamist neile tarwiltsuks pidades on linnawalitsus sellepärast isalikult korraldanud, et:

- 1) suhturt tulewikus ainult sadamas Mayeri aitas wälja jagatakse, kaks naela nina peale;
- 2) puid, — võimalikult paari sülla pikkuseid, et kodus ka saagides ja raiudes kõik lihased töötaksid, — ainult Seamäe rabas, kolm tükki kahe mehe peale korraga;
- 3) petroleumi — Stroomi metsa taga rabas, poolnaela iga ootajale;
- 4) leiwajahu — Kadaka tee peal, igakord kahe päewa jaoks.

Elanikud peawad hommiku wata üles tõusma, tähendatud kohtadele koguma ja seni — jällegi lihaste liigutamiseks — reas seisest ükskeist mürkima, kuni tarbeainete saamise järg nende kätte jõuab.

Ja kui nad sealt siis kord igaüks oma „noosiga“ koju jõuawad, siis on neil kõik lihased pehmed nagu õlitatud, seedimine kõige paremas korras ja magus roiduwus täidab liikmeid.

Ja tarku linnaisast, kes tarbeainete wäljajagamist mitte kesklinnas, nagu wäljanäituse platsil, prittimajas, linna puuhoowis jne. ette ei wõta, õnnistades, heidawad nad õhtul oma asemetele, et homme jälle seda spordiharjutust ette wõtta.

Müts maha, linnaisade hea „korralduse“ ees!

—or.

Arusaamatus.

Rohukaupluse waateaknal seisab kuulutus:

K i l m a t u n d m u s k a d u n u d !
Klaafi hind 50 kopikat.

Isand Kuum astub sisse ja ostab omale klaafitäie, „Külma tundmuse kadumust“.

Kolme päewa pärast tuleb ta wandudes ja sõimates, kange nohu ja kõhaga, tagasi ja teatab, et ta terve klaafi täie sisse wõtnud, aga nüüd enam hingatagi ei saa. „Sisse wõtnud!“ kiskendab rohukaupmees. „Ega te hull ole! See oli ju gummisegu saapataldade jaoks, mis tallad weekindlaks teeb, et niiskus läbi ei mõju!“

—in—

Näitemängu proowil.

„Kudas, teie tahate juremisel naeratada?“ küsis teatri direktor imestades ühelt tegelaselt.

„Kudas siis muidu? Niiuguse wiletsa palga juures, mis teie maksate, on surm ju päris pääsemine häda!“ wastas näitleja rõhuga.

See nõu. D n u : „Mis ja õige arwad, pois, kust ma nii palju raha pean wõtma, nagu sul läbilõõmiseks tarwis läheb?“

Depoeg: „Eks hoia aga weel rohkem kokku kui seni, armas omite!“

On's luuletamine raske? Reegi ninatark päris kord kuulsa Prantjuse kirjaniku Victor Hugo käest, kas see raske on ilusaid salmikuid luuletada?

„Ei sugugi!“ wastas kirjanik. „Embtumb, kas hoopis lerge või hoopis wõimata!“

Ettewaatlük.

Kaks sõpra saawad uulitsal kokku.

„Noh kuidas elad?“

„Halwaste!“

„Noh, millal sinult ka ei küsi, igakord elad ja halwaste.“

„Ja, kui ma aga sulle ütlen et heaste elan, siis tahad ja kohe minu käest katkümwend wiis rubla laenata.“

—ler.

Mõistatus.

Kusagil linnas, mis maade ja merebe taga, walitses puudus ju puudest, külm lange on aga, „isad“ seal lööwad siis kõwaste, kõwaste kokku, ostawad odawalt puid siis kribinal-kribinal kokku: r a h w a l e antakse kallid ja mädanud haawad, andjad i s e kuid — kuirwad kasepuud saawad. Waene seal maksab mädanud kaita eest kümneid, ritas saab pooleni hinnata, kuulab weel — hümnid. Tead ja, kus küll on elamas weel nii rohkeste lolla? Mõistata, wennas, kus võimalik wõib see küll olla?

S a a w a S a a j a .

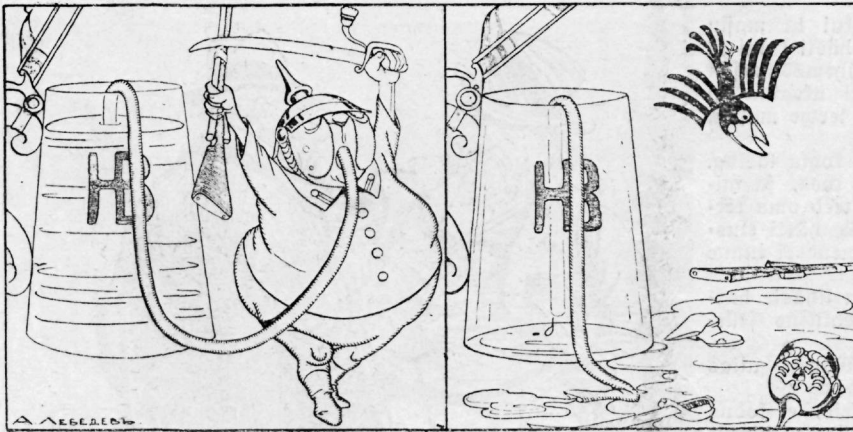
Surnuatal.

„Teie olete alles teist aastat linnandunit, abikaasa on teil aga kahetümne aasta eest surnud, — mispärast seisab hauajamba peal: siin puhkab linnandunitu abikaasa?“

„Sellepärast, et ma hauajamba tale alles tänawu lastsin feada. Suri ta küll sibulamüüja naisena, noh, aga nüüd olen ma linnandunit, — tähendab, ka tema on linnandunitu proua.“

—or.

Sakslane ja õlut.

Kui õlut on, siis on — sakslast.

Ei ole õlut, sakslast — neetu!

Sakslased on suured õlleõbrad. Õlest ammutavad nad waimustust, julgust, metskust. Sellepärast muretsesid neile enne tormijooksu alati rohkest õlut. Sakslased „pumpawad“ endid täis ja tormawad — surmatartmata... On aga õlu otjas, siis on ka sakslase „tofs“ wäljas.

Rats eeslit.

Saksa keiser Wilhelm II. kirjutab hiljuti oma wäejuhatajale Prantsuse piirile kaunis jämeda siulise sõimu kirja, nagu see ta harilik wiis on, mis järgmiste sõnadega lõppes: „Teie olete küll üks eeslit!“

Wilhelm II.

Kindral loeb kirja läbi, wihastab ja lordab wiimast lauset kaunis kõwaste: „Kindral K. on üks eeslit, Wilhelm — teine!“

— in —

Arst: (haigele) „Teie jalg tuleb küll maha lõigata!“
— Haige: „Oh ja jumaluke küll, eks te õelnud mulle seda ennemalt; praegu maksin just kingsepa arwe ära!“

— in —

Herra sõimab karjast: „Sa kuradi härg olema, mul wega laisaks minema, ma sulle üks kopik mitte andma...“
Karjane naerdes: „Lõsi, lõsi, paruniherra. Mitte üks kopik ma ei taha, waid terve aastapalga, ja sõimamise eest veel ise!“

— in —

Juut sõidab walge müraga mööda teed Keila poole, ja pomiseb ise ühtelugu: „Kuuled, ja kuule! Kui sa ei lähe, küll ma sulle näitan!“ „Walge“ lööb tagant ülesse ja juudile kohe wastu wähtimist. Juut sülitab ja kirub: „Waata saatamat! Mina alles luban talle näidata, tema aga juba näitaski!“

— icit —

Raste ülesanne.

Minewal nädalal tuli „Meie Matsi“ toimetusesse üks kena talumaine ja palus, et tema teadmata kadunud mehe päwapilt ka „Meie Matsi“ paigutataks. Riikimise peale, kas ta oma mehe päwapildi kaasa toonud, tähendas lapselik naine üsna truusiüdamiselt:

„Roh, aukitud herrad, pilti mul ei ole, aga ma tõin ta sõjawäepassi kaasa, seal seisab selgeste ülewal, misfugune ta wälja nägi!“

— ler.

Rohkus. Rohkuse siimes: „Kaebtusealune, teie olete eluksajaks wangi mõistetud. Kui kohe wangitotta lähete, loetaks teile juba tänane päew täie ette!“

— ler.

Kauplus. „Mispärast teie nii ilusa peegli kohe siia ukse kõrwa olete üles lastnud panna?“

„Roh! Ohtjad waatawad siis rohkem ifka selle, kui kaalude peale.“

— ler.

Sirmus ähwardus. „Waata, kui sa mind weel nõnda wihastad, siis ostan ma oma naisele uue kibara ja sina pead siis ka oma teisepoolele uue ostma!“

— ler.

Waremed. Reisisja: „Kus teil siin siis waremed on, ma pole ühtegi weel näinud?“

Teener: „Kannatage natuke, warsti tuleb proua oma tütreaga!“

Dr. J. Rasing'i toimetusel:

Rodu-arst ja kodu-aptel

Haiguste äratundmine, rawitsemine ja arstirohud. Piltidega. Hind 1 rubla.

Naistehaigused

Haiguste kirjeldused, juhatused ja täielikud arstirohud haiguste rawitsemiseks; naisterahwa suguelu ja waluta sünnitamine. Piltidega. Hind 1.50 kop. Teaduse kirjastus Sarju ja Riiuüli uulitsa nurgal 46/15.

Roduloomade arstimine

on kõige targem loomaarsti raamat. Jga haiguse kohta selged juhatused ja läbiproowitud arstirohud.

Hind 30 kop. Kõwas köites 40 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Meie Matsi järgmine (61.) sõjanummer ilmub 17. oktobril.

Meie Matsi aastatellijad saawad hinnata kaasa:

Seinakalender 1915. Teaduse tähtsamat 1915. a. — 15 f. Tallinna linna plaan — 25 f. 6 ja 7 Moosese raamat — 2 r. Elutungi awaldused — 60 f. Seitseme liiduriigi hümnused — 40 f. Rodune koft — 1 r.

Kaasanded, wäljaarwatud seni weel ilmunuta „Seitseme liiduriigi hümnused,“ jaadetaks kohe peale tellimiseraha kättesaamist ära. Kuudewiisi tellijad saawad kaasanded osataupa.

N. B. Üksikute numbrite ohtjaid palume lahkest tähele panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.

Дев. воен. цензурою. Wasutatam toimetaja Jakob Jaakon. Wäljandja J. Muni. M. Schiffer'i trükk, Tallinnas